

## СТАНОВИЩЕ

за научните трудове и учебната дейност  
на гл. асистент д-р Ралица Жекова Жекова,

представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”  
в професионално направление 3.3. политически науки Международно право и между-  
народни отношения /теория на международните отношения/,  
обявен в ДВ бр 103 от 23.12.2011 за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър”

Разработил: .проф. д.ик.н. Владимир Стефанов Чуков, ВСУ «Черноризец Храбър»

### 3.3. политически науки, политология

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър” (ДВ, бр 103 от 23.12.2011) и на интернет-страницата на университета за нуждите на катедра МИП към Факултет МИА. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

#### 1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс са подали документи единствен/следните кандидат/-и:  
Гл. Асистент д-р Ралица Жекова Жекова, ВСУ «Черноризец Храбър»

За участие в конкурса кандидатът д-р Ралица Жекова е представила списък от общо 8 заглавия, в т.ч. .5 публикации в български и чуждестранни научни издания и научни форуми, 1 студии 1 монографии, книги, 1 учебници и учебни пособия. Представени са и документи (във вид на служебни бележки) за участие и за внедрени разработки, както за ползата от тях, и данни за получения икономически ефект.

Научната продукция е напълно достатъчна в количествено отношение за кандидатурата за съответната научна длъжност. Става въпрос за над 350 страници текст. Прави впечатление за множеството доклади и презентации на международни конференции, които най-вероятно по-късно ще бъдат публикувани. Така на практика паралелно съществува и твърде много реализирано участие в различни форуми, което е придобило словесна форма.

## 2. Данни за кандидата

Главен асистент д-р Ралица Жекова Жекова е родена на 30.10.1974 г. Тя завършва английска езикова гимназия. През периода 1992-1997 се дипломира като магистър по политология от СУ „Св. Кл. Охридски“. След това осъществява множество специализации в престижни европейски университети и институти. Те са в Австрия, Норвегия, Унгария и други. През 2006 г. успешно защитава своята докторска дисертация по научната специалност „политология“. Темата е „Сецесията като средство за разширяването на конфликтите/казусите Кипър и Еритрея/.

Д-р Жекова е изключително активна в своята гражданска дейност на ниво неправителствени организации. Тя придобива умения в областта на управлението на конфликтите и насърчаването на демократичния диалог. Всъщност тя натрупва изключително ценна експертиза в конфликтологията, която маркира и нейните понататъшни научни дирения.

От 1997 г. тя печели асистентски конкурс във ВСУ „Черноризец Храбър“ и оттогава е щатен преподавател в специалността „международни отношения“. Тя преминава през цялата академична йерархия. Вследствие на натрупания професионален опит, блестящи езикови познания /английски и немски/, изключителната си комуникативност и уменията да работи в екип тя заема длъжността академичен секретар по „проектно управление и финансиране“.

## 3. Обща характеристика на научната продукция на кандидата

Научната продукция на гл. асистент д-р Ралица Жекова е интересна симбиоза между творческо дирене и приложна педагогика. Имам предвид най-вече своеобразната комбинация между нейния монографичен труд „Етносът между сецесията и федерализма“ и учебното помагало /в съавтоство с проф. Нина Дюлгерова/ „Теория на международните отношения“. Структурирането на научната продукция по този начин подсказва вече достигнатата научна зрялост. Тя ясно задава и реализира формулата на своето професионално присъствие „творчески приноси и тяхното задължително прилагане.“ С други думи, наука, но и иманентен прагматизъм, което подсказва нейната неразривна връзка с аудиторията, със студентите.

Монографичното изследване „Етносът между сецесията и федерализма“ е основното произведение, чрез което д-р Жекова кандидатства за академичната длъжност „доцент“. Неговите приносни моменти са построени върху две плоскости, които взаимно се допълват. На първо място, става въпрос за теоретичната „колизия“ между две форми на политическото държавообразуване и съществуване – сецесията и федерализма, които

имат общ произход, но различни процеси и практическо развитие. На второ място, авторът на монографията развива и предлага интересна казуистика и много богат емпиричен блок по отношение на два примера в съвременната система на международните отношения – Кипър и Еритрея. Самите примери представляват представителна извадка за социално-политическите процеси на огромни територии със своя специфика и перспективи, а именно Югоизточна Европа и Третия свят, в частност, Африка.

Предложеният модел на сравнителен анализ дава възможност да се изработи модел на действие в конкретни геополитически реалности. Този методологически подход определя формата и границите на парадигмата „сецесия”. В същото време авторът я противопоставя на алтернативната конституционна федерална форма в лицето на казусите – Нигерия и Босна и Херцеговина. Последните лансират достатъчно добре утвърдени примери за съществуването на мултинационални федерации на етнически принцип. Много добро впечатление прави подбраната методика, базираща се върху схемата на големия френски политолог Реймон Арон. Тя е изградена на три нива – теоретично, историческо и социологическо.

Самата структура е изградена логически, езикът е достъпен, което прави лесно излагането на аргументите. Като своеобразна квинтесенция на труда използваната библиография допълва блестящото впечатление от монографията. Наред с оригиналните документите, включващи конвенции, резолюции, становища и др. от различни субекти на външната политика авторът борави с много богата чуждоезикова специализирана литература. Това показва, че д-р Ралица Жекова наистина се е задълбочила в конфликтологията като научен сегмент на международните отношения и по-специално в сецесията и федерализма като инструменти за разрешаването на конфликтогенните ситуации.

Наред с вече цитираното научно произведение е необходимо да се отбележат и достойнствата на учебното помагало „Теория на международните отношения”. Д-р Ралица Жекова разработва такива важни теми като „основни направления”, „субекти” на международните отношения, „международна сигурност и конфликти” и „икономико-технологическо развитие на международните отношения”. В тях авторът развива своята творческа фантазия и лансира своите автентични виждания и интерпретации по основни теоретични понятия в международните отношения.

Същата проблематика е отново обект на аналитичната мисъл на д-р Жекова и в останалите представени за рецензиране научни трудове. В тях сякаш отново се повтаря методологията на основната монография, а именно – редуването на предимно теоретични разработки, а именно „Нива и анализ на причините на етническите конфликти” и „Федерализмът като средство за разрешаване на етнически конфликти” и на по-скоро емпирични встъпления, а именно „Кипърският проблем и Европейският съюз” и „Кипърският проблем и ООН”.

Определено д-р Жекова се оформя като утвърден специалист по международни отношения и по-специално в областта на конфликтологията, която има огромен потенциал на развитие в родното направление „политически науки”. Безсъмнено представените за рецензиране трудове отговарят на академичните изисквания за научни публикации. Аргументи в това отношение са задълбоченият анализ, логичната структура, убедителния език, разгърнатата библиографска част, базирана върху най-новите световни изследвания и езиковото богатство, през които прозира личността на бързо развиващия се специалист-международник.

#### 4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Д-р Ралица Жекова има необходимата натовареност в рамките на своите ангажименти в специалността „международни отношения” на катедра МИП на факултет МИА. Тя преподава четири предмета, а именно Външна политика на САЩ, Сравнителен анализ на теориите за международните отношения и външната политика, Регионални отношения и конфликти и Теория на международните отношения – 2 част. Общият хорариум надхвърля 360 часа, което е достатъчно за натовареността на един щатен преподавател във ВСУ „Черноризец Храбър”.

Д-р Жекова е добър педагог. Умее да изнася интересни лекции и поради тази причина е търсен консултант от студенти и преподаватели. Нейните колеги високо я ценят и уважават заради отзивчивостта и способността ѝ да работи в колектив.

#### 5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

В научното творчество на д-р Ралица Жекова се очертават няколко значими приноса, които имат както теоретичен, така и приложен характер:

1. В теоретична плоскост ясно се очертават детайлизираните профили на два от основните инструмента за преодоляването на етническите конфликти, а именно сецесията и федерализма. Авторът ги анализира както поотделно, така и в симбиоза с оглед превръщането им на монолитен инструмент за разрешаването на непреодолими конфликти в сложна конфликтогенна среда.

2. В приложен план се изгражда специфичен модел за ефективно съществуване на федерална политическа конструкция на базата на два взаимно противоречащи се случая – Босна и Херцеговина и Нигерия.

3. В приложен план се формулират класически за съвременните международни отношения случая на сецесия – Кипър и Еритрея. На тяхна основа се конкретизират щрихите на модела.

4. Изработени са конкретните модели за управление на конфликтите на етническа и регионална основа, отчитащи съответните геополитически специфики на заобикалящата среда.

#### 6. Бележки и препоръки

Наред с безспорните достойнства на трудовете на д-р Жекова е необходимо да се направят и някои препоръки с оглед бъдещата работа и следващите академични дирения. Не е за подценяване да се разнообрази за в бъдеще теоретичната аналитична рамка на избухването, протичането и управлението на етническите конфликти. Такава може да бъде нашата страна и достатъчно богатия опит на съжителството на различни етноси на територията на Р България. Имам предвид оспорвания т.нар. „български етнически модел.”

Паралелно с това етносът като носител и двигател на конфликтогенна ситуация може да се обогати и с религиозната общност. Твърде често етническата и конфесионална група се припокриват като субект на външната политика, та дори някои автори трудно ги отличават. Именно по този начин ще се разнообрази дори анализа за Кипър, Еритрея, Босна и Херцеговина и Нигерия.

#### ЗАКЛЮЧЕНИЕ

ВЪПРЕКИ НАПРАВЕНИТЕ ПРЕПОРЪКИ СЧИТАМ, ЧЕ Д-Р РАЛИЦА ЖЕКОВА ИМА НЕОБХОДИМИЯ ИНТЕЛЕКТУАЛЕН ПОТЕНЦИАЛ, ЕЗИКОВА ПОДГОТОВКА И ПРОФЕСИОНАЛЕН ОПИТ ЗА ПОЛУЧАВАНЕТО НА АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ”. ПРЕДСТАВЕНИТЕ ОТ НЕЯ ТРУДОВЕ ЗА РЕЦЕНЗИРАНЕ НЕ ОСТАВЯТ НИКАКВО СЪМНЕНИЕ В ТОВА ОТНОШЕНИЕ. В ТАЗИ ВРЪЗКА НАПЪЛНО УБЕДЕНО ПОДКРЕПЯМ РЕШЕНИЕТО НА НАУЧНОТО ЖУРИ ДА ПРЕДЛОЖИ Д-Р ЖЕКОВА ДА ЗАЕМЕ АКАДЕМИЧНАТА ДЛЪЖНОСТ „ДОЦЕНТ” В професионално направление 3.3. политически науки Международно право и международни отношения /теория на международните отношения/.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, давам своята положителна оценка и препоръчам на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър” да избере д-р Ралица Жекова да заеме академичната длъжност „доцент/професор” в професионално нап-

правление професионално направление 3.3. политически науки Международно право и  
международни отношения /теория на международните отношения/.

7.03.2012 г.

Изготвил становището:

проф. д.ик.н. Владимир Чуков.

(ак. дл. н. ст. име фамилия)